

Klinika Ortopedii i Ortopedii Dziecięcej
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
Centralny Szpital Kliniczny – Centrum Kliniczno-Dydaktyczne
Ul. Pomorska 251, 92-217 Łódź
Tel: 42 201 42 50 fax: 42 201 42 51
e-mail: blazej.pruszczynski@umed.lodz.pl
Kierownik: prof. dr hab. n. med. Andrzej Borowski

Łódź, 1.03.2025

Rekomendacja Rec.
poztywa
Z-ca Przewodniczącej
Rady Dyscypliny Nauki Medyczne
prof. dr hab. Tomasz Grzybowski

Recenzja rozprawy doktorskiej

„Ocena mikroskopowa łąkotec u pacjentów poddanych endoprotezoplastyce stawów kolanowych”

Autorstwa lekarza Marii Zabrzyńskiej

Podgląd na rolę łąkotec w stawie kolanowym, w ciągu ostatnich dwóch dekad, znacząco się zmienił. Rozwinęły się nowe techniki operacyjne z użyciem artroskopu, procedury „ratowania” łąkotec, takie jak m.in. ich szycie. Nie bez wpływu na postrzeganie tego elementu stawu jest rozwój analizy biomechanicznej kończyn dolnych w badaniach w laboratorium chodu. Wykazano także wpływ stanu łąkotec na powstawanie zmian zwyrodnieniowych w stawach kolanowych.

Podjęcie przez Doktorantkę badań nad tym ważnym elementem budującym staw kolanowy należy przyjąć z uznaniem.

Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska lekarza Marii Zabrzyńskiej opiera się na cyklu dwóch monotematycznych publikacjach, w których Doktorantka jest pierwszym autorem. Na ten cykl składają się prace

o łącznym IF = 4.9 (140pkt MNSiW). Są to niżej wymienione monografie, których kopie umieszczono w manuskrypcie:

1. Zabrzynska, M.; Pasiński, M.; Gagat, M.; Kułakowski, M.; Woźniak, Ł.; Elster, K.; Antosik, P.; Zabrzynski, J. The Association between the Extent of the Osteoarthritic Meniscus Degeneration and Cigarette Smoking—A Pilot Study. *Medicina*2024, 60, 323, doi:10.3390/medicina60020323.
2. Zabrzynska, M.; Gagat, M.; Antosik, P.; Woźniak, Ł.; Kułakowski, M.; Elster, K.; Zabrzynski, J. The Histopathological Examination of the Degeneration of Menisci in Osteoarthritic Knees Using an Adapted Bonar Score: Does Osteoarthritis Equally Influence the Lateral and Medial Menisci? *Applied Sciences*2024, 14, 9659, doi:10.3390/app14219659

Prace zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach o zasięgu światowym, a zatem zostały już ocenione i zaakceptowane przed zakwalifikowaniem ich do druku. Kolejne recenzowanie prac jest w związku z tym bezzasadne, odniosę się zatem do ogólnej oceny całości rozprawy doktorskiej.

Rozprawa doktorska zawiera typowe części pracy jak: wstęp, budowa łąkotki ich funkcja, opis choroby zwyrodnieniowej, cele pracy, streszczenie artykułów, wnioski, bibliografię. Na końcu monografii są załączone publikacje będące przedmiotem rozprawy doktorskiej oraz zgody i protokoły badań. Łącznie cała dysertacja liczy 95 stron, z tą tytułową i podziękowaniami. Wzbogacona jest o 7 rycin.

Rozprawę doktorską lek. med. Marii Zabrzyńskiej rozpoczyna wstęp, w którym Doktorantka przedstawiła podstawowe zagadnienia związane z budową, funkcją i rolą łąkotek w stawie kolanowym. Pokazuje także obrazy zmian strukturalnych badanych elementów w rezonansie magnetycznym, a także na zdjęciach z artroskopii. Autorka zawarła też fotografie śródoperacyjne z szycia łąkotek.

Wstęp wystarczająco wprowadza czytelnika w następny rozdział, którym jest budowa i funkcja łąkotek, co stanowi rozwinięcie jednej z publikacji Doktorantki. Jest to rozbudowana część pracy, wzbogacona własnoręcznymi rycinami, co ułatwia zrozumienie. Kolejnym punktem dysertacji jest omówienie zmian zwyrodnieniowych, patofizjologii i wpływu na funkcjonowanie kolana. Wartościowym punktem badania jest część pracy poświęcona analizie wpływu palenia tytoniu na stan łąkotek. Temat ciekawy, szczególnie w naszej polskiej populacji, niezbyt szeroko omówiony w literaturze światowej.

Następnie Doktorantka płynnie przechodzi do sformułowania celu pracy, którym jest „mikroskopowa ocena zmian degeneracyjnych łąkotek w stawach kolanowych objętych procesem zwyrodnieniowym u pacjentów poddanych endoprotezoplastyce”. Cele szczegółowe określiła następująco:

1. Ocenę stopnia degeneracji łąkotki z zastosowaniem skali Bonar oraz jej zmodyfikowanej wersji,
2. Ocenę stopnia degeneracji łąkotki w zależności od osi stawu kolanowego,
3. Ocenę negatywnego wpływu palenia papierosów na mikrostrukturę łąkotki przy użyciu skali Bonar i jej zmodyfikowanej wersji,
4. Porównawczą ocenę zmian degeneracyjnych w łąkotce bocznej i przyśrodkowej.

W celu realizacji zamierzonych celów, Doktorantka dokonała sumarycznej analizy swoich publikacji, omawiając je w kontekście głównego celu rozprawy. W tej części pracy zabrakło przedstawienia krótkiego uzasadnienia kryteriów włączenia tych konkretnych artykułów do analizy.

Kolejną częścią treści publikacji są wnioski. Wynikają one z przeprowadzonej przez Autorkę analizy swoich monografii. Są ich cztery i dają odpowiedź na pytania zawarte w celach rozprawy doktorskiej. Brzmia one:

1. Badanie mikroskopowe łąkotek nie wykazało istotnych statystycznie różnic w zmianach degeneracyjnych między palaczami a osobami niepalącymi, z wyjątkiem zmian w utkaniu kolagenu.

2. U palaczy układ włókien kolagenowych wykazywał wyższy stopień organizacji.

3. Zmodyfikowana skala Bonara była negatywnie skorelowana z liczbą wypalanych papierosów zarówno w łąkotkach bocznych, jak i przyśrodkowych.

4. Proces zwyrodnieniowy obejmuje zarówno łąkotki boczne, jak i przyśrodkowe, niezależnie od osi stawu kolanowego.

Z czysto redakcyjnego punktu widzenia recenzenta zgrabniej byłby ułożyć wnioski w kolejności przytaczania celi pracy, a ich treść mogłaby być bardziej precyzyjna.

Po przeczytaniu całości dysertacji nasuwa mi się jedna uwaga. Tytuł rozprawy wskazuje na szerokie zainteresowanie Doktorantki tematem zmian zwyrodnieniowych i mam wrażenie, że nie został on wyczerpany w tej pracy. Oczywiście pozostawia to szerokie możliwości na dalszych etapach kariery naukowej.

Drobne błędy literowe, interpunkcyjne i składni nie wpływają na jakość pracy naukowej. Przedstawione uwagi nie wpływają na pozytywną ocenę dysertacji, która ma nie tylko wartość naukową, ale co bardzo ważne, ma szansę przełożyć się na postępowanie praktyczne z pacjentem. Doktorantka wykazała dociekliwość i umiejętność samodzielnego rozwiązania problemu oraz dobre przygotowanie teoretyczne w realizacji podjętego tematu.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska lek. med. Marii Zabrzyńskiej pt. „Ocena mikroskopowa łąkotec u pacjentów poddanych endoprotezoplastyce stawów kolanowych” **spełnia warunki** określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 Prawo o Szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668). **Recenzja jest pozytywna.**

Mam zatem zaszczyt przedstawić na ręce Pani Przewodniczącej i Wysokiej Rady Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu w Toruniu wniosek o **dopuszczenie** Pani lek. med. Marii Zabrzyńskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku

Dr hab. n. med. Błażej Pruszczyński, prof. UM w Łodzi
Klinika Ortopedii i Ortopedii Dziecięcej UM w Łodzi

